

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

1980

BRNO 1982

zkumu těchto vztahů, jimž v dosavadních pozorováních nebyla věnována pozornost. I v tomto materiálu jasně vykazuje největší počet kostních zbytků prase domácí, což vyjadřuje i stanovený minimální počet jedinců. Domácí zvířata představují 97% kostního materiálu, což odpovídá výsledkům z dřívějších výzkumných sezón. Divoce žijící druhy jsou zastoupeny 6 druhy, tvořícími 3% kostního materiálu. Mezi nimi mají podstatnou převahu prase divoké a jelen obecný. Jejich kostní zbytky tvoří 2,5 z uvedených 3% zastoupení kostních zbytků divoce žijících zvířat.

V tab. 2 je uveden sumární obraz o rozdělení kostních zbytků na jednotlivé části skeletu u zjištěných druhů. Porovnáním s výsledky dřívějších výzkumů můžeme konstatovat, že mezi jednotlivými výzkumnými sezónami není podstatného rozdílu a platí tu výsledky z již uveřejněných materiálových podkladů.

Literatura:

- Z. Klanica, Předběžná zpráva o výsledcích 24.sezóny výzkumu v Mikulčicích /okr. Hodonín/, PV 1977, Brno 1980, 56 - 57.
Z. Kratochvíl, Zvěřecí kostní materiál z Mikulčic XIV, nálezořá zpráva. Archiv AÚ ČSAV v Brně. 1-193.

Tierknochen aus dem Burgwall in Mikulčice im Jahre 1977 /Bez. Hodonín/. Die Untersuchung der Siedlungsagglomeration in diesem Grabungsjahr verlief auf drei Flächen dieser Lokalität. Die Tierknochen wurden aus 38 Quadraten und 23 Kontrollblöcken geborgen. Die gewonnene Menge des Knochenmaterials /PK/ und seine quantitative Vertretung bei einzelnen Gattungen enthält Taf. 1, wo gleichfalls die Mindestindividuenzahl festgestellt ist, durch Summarisierung aus den einzelnen Quadraten und Bestimmung aus dem gesamten Umfang des Knochenmaterials /MPJ, II/. Die Einteilung der Knochenreste auf einzelne Teile des Skelettes ist auf Taf. 2 angeführt.

VÝZKUM V PRUŠÁNKÁCH V ROCE 1980

/okr. Hodonín/

Zdeněk Klanica, AÚ ČSAV Brno

Čtvrtá sezóna výzkumu slovanských pohřebišť z 8. - 11. století a pravěkých i slovanských sídlištních objektů na nalezišti, rozkládajícím se těsně za posledními zařízeními JZD Prušánky, vlevo od silnice do Moravského Žižkova, přinesla další pozoruhodná zjištění /nál. zpr. AÚ ČSAV, č.j. 558/81/.

Na I. pohřebišti byly prozkoumány hroby, umístěné na jeho západním okraji, čímž se ohraničil celý prostor pohřebišť s výjimkou jižní strany, kam hroby pokračují i do neprozkoumané plochy. Prozkoumaná skupina hrobů navazuje bezprostředně na ostatní část hřbitova a má proti ostatním na pohřebišti některé zvláštnosti, především pokud se týká skladby nálezů. Poněkud častější jsou zde sekery a ostruhy /hr. 254, 258/, ve dvojhrobě 275 bylo kopí, železné šipky a nádoba se značkou - vedle muže ležící žena měla jen jednoduché měděné kroužky v uších. Hroby 289 a 282 přinesly kování věder. Z ženských patřil k nejbohatším hr. 268 se stříbrnými náušnicemi. Hrob 273 byl značně rozměrný /215 x 137 cm, hloubka 172 cm/, s poměrně dobře rekonstruovatelnou dřevěnou rakví. Obsahoval zbytky dětské kostry, ozdobené litým měděným nákrčnickem, dvojitou šňůrou celkem 99 korálů, párem stříbrných náušnic a měděných hladkých gombíků. V hrobě byla nalezena jednoduše profilovaná nádoba, zdobená hustými vlnicemi a kosti kuřete. Ze zvláštností pohřebního ritu sluší se jmenovat další případy hrobů s výklenky /hr. 250, 252, 261, 263, 294/, jejichž počet na I. pohřebišti dosáhl čísla 18. V některých případech bylo možno při výzkumu pozorovat zbytky dřevěné přepážky, která oddělovala hrobovou jámu od výklenku, přičemž kostra byla někdy uložena v hrobové jámě, jindy ve výklenku.

Pravěké sídlištní objekty, většinou unctionické, byly podobně jako v letech minulých, nepravidelně rozmístěny na ploše pohřebišť. Na západním okraji I. pohřebišť byly ovšem nalezeny také objekty se slovanskou hradištní keramikou, většinou se hlásící ke starším tvarům. Zajímavá byla skupina velmi mělkých objektů /o. 71, 70, 55/, které vedle keramiky obsahovaly i množství úlomků přepálených kostí. Mnohem výraznější v tomto směru byl obj. 60, oválná jáma s podobnou výplní jako předchozí objekty, navíc však se zachovalým místem hranice na dně, projevujícím se do červena vypálenou pravidelnou čtvercovitou plochou. Nelze vyložit, že jde o stopy zárovňovacího pohřbívání, rozhodující slovo však musí říci antropologický rozbor přepálených kostí.

II. pohřebiště, umístěné 200 m jihozápadně od I. pohřebišť, bylo v roce 1980 zkoumáno ve dvou skupinách, vzájemně od sebe vzdálených asi 30 m. Plošným odkryvem první skupiny ležící severozápadně od druhé skupiny hrobů II. pohřebišť bylo zjištěno, že hroby, obklopující pohřeb bojovníka s mečem, nepokrachují dále na sever. Byly zde nalezeny další dva hroby s ostruhami /hr. 311. 312/ a zjištěno pravděpodobné pokračování skupinky jihozápadním směrem.

Jihovýchodně od první skupiny II. pohřebiště umístěná druhá skupina hrobů přinesla dva další hroby s ostruhami /hr. 317, 319/, přičemž v hr. 319 byla i sekera a hrob s kopím /315/, z ženských hrobů byl nejbohatší hr.318 se stříbrnými náušnicemi. Zajímavý je i v této části hrob s výklenkem/316/. Uvedené hroby jsou umístěny na jižním okraji skupiny hrobů, kde v r. 1979 byly nalezeny stříbrné esovité záušnice a mince z 11. stol.

Grabung in Prušánky /Bez. Hodonín/ im Jahre 1980, Vierte Grabungssaison von zwei slawischen Gräberfeldern, die voneinander 200 m entfernt sind. Weitere Funde von silbernem und kupfernem Schmuck in Frauengräbern, in Männergräbern Axte und Sporen. Insgesamt bereits 18 Fälle von Gräbern mit Nischen, von 322 auf beiden Gräberfeldern untersucht. Die Gräberfelder liegen 9 km von der Fürstenburg in Mikulčice. Nach der charakteristischen Burgwallkeramik und nach den Zieraten datieren wir die Funde in das 9. - 10. Jahrhundert, einige rarerste Fälle in das 8. - 11. Jahrhundert.

VÝZKUM NA HRADISKU CHOTĚBUZ-PODOBORA U ČESKÉHO TĚŠÍNA V ROCE 1980

/okr. Karviná/

Pavel Kouřil, AÚ ČSAV Brno

První zpráva o systematickém výzkumu a popis hradiska byl podán v PV 1979¹. Jde o trojdílné výšinné hradisko, jež bylo zbudováno lidem lužické kultury popelnicových polí /především 2. fáze kultury slezsko-platěnické/ a posléze, v závěru 8. stol., osídleno Slovyany.

Archeologický výzkum v letošní sezoně se zaměřil na slovanské osídlení, především pak na fortifikační systém hradiska a na zjištění možného osídlení na plošinách západně hradiska směrem do Louckého lesa, a to na základě výsledků geofyzikálního měření, letecké rekonstrukce i leteckého snímkování.

Hlavní výkopové práce se soustředily na akropoli, kde byla podrobena výzkumu její východní část společně s hranou svahu, a to v návaznosti na výzkum sezóny 1979, kdy byly skryty čtverce +5/+25 a +10/+25. Jejich pokračování, čtv. +15/+25 a +20/+25, mělo za cíl prozkoumat případnou konstrukci či jiné zpevnění hrany svahu. Slovanské osídlení, tvořené především šterkovito-písčitou vyrovnávací vrstvou, sahalo do hloubky 60/80 cm a směrem ke hraně svahu mohutnělo. Ve čtv. +20/+25 byla zjištěna černá mastná vrstva cca 20 cm mocná, jdoucí přes celou jeho západní šířku a objekt č. 21 /160x190 cm/ s dosti výrazně propálenou výplní; keramika z těchto míst odpovídá 8./9. stol. Kulturní vrstva ve čtverci končila na 4 m, kde nastal zlom a vznikl schodek 40-50 cm vysoký, pod kterým byl až do délky 6,5 m /od počátku čtverce/ písčité šterky, v jižní části místy propálený; keramika zde byla pravěká. Propálená vrstva v příčném žlábků a řada kamenů naznačuje možnost objevení fortifikace při dalším výzkumu.

Řez hlavním vnitřním valem akropole, nad příkopem, byl veden v návaznosti na sondu S 2 v délce 15 m a šířce 2 m a přispěl k objasnění jeho vzniku. Hlinité těleso pravěkého valu leží na kulturní vrstvě z doby popelnicových polí, z jejich slezské fáze. Na vnitřní straně hlinitého násypu bylo zjištěno dláždění z říčních valounů. Val byl pak Slovyany nepatrně zvýšen a zpevněn kůly - tři v řadě za sebou, vzdálené cca 2 m od sebe. Na 5 m v hloubce 35 cm byl nalezen stříbrný denár uherského krále Štěpána I /997-1038/.

Řez malým předsunutým severním valem pod akropolí měl zjistit, zda jde o přírodní či umělý útvar, případně jej kulturně zařadit. Bylo konstatováno, že val je uměle sypaný, nebyly však získány žádné nálezy.

Na rovných plochách západně akropole a prvního předhradí bylo položeno celkem devět menších sond /nejčastěji 0,9 x 2 m/, vedených ve směru Z-V, tedy zhruba kolmo na příkop. V pěti z nich byla zachycena kulturní vrstva a získány keramické artefakty pravěké a slovanské. Především sondy S 11, S 13 a S 14 plně ověřily předpoklady geofyzikálního měření.

Poznámka:

1 P. Kouřil, Výzkum na hradisku Chotěbuz-Podobora, PV 1979, Brno 1981, 45.

Grabung auf dem Burgwall Chotěbuz-Podobora bei Český Těšín im Jahre 1980 /Bez. Karviná/. Die archäologische Grabung des dreiteiligen Höhenburgwalles konzentrierte sich auf die slawische Besiedlung, vor allem dann auf sein Fortifikationssystem und auf die Feststellung einer eventuellen Besiedlung auf den Plateaus westlich des Burgwalles, und dies aufgrund geophysikalischer Messungen,

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulík
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhový
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Malinková
Na titulním listě: stříbrná mince z mladohradištního hrobu v Mušově
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejně